

Marijan Pušavec

Moja žena bo smrt grenka

Vasica stoji stisnjena v pobočje širokega hrbitišča gore Svetega Lovrenca, na njegovi osojni strani. Hiše med seboj ločujejo v hrib potegnjeni vrtički in sadovnjački, z asfaltne ceste segajo podaljški makadamskih ali betonskih dvorišč, majhnih in ozkih, komaj za avto ali dva širokih. Pri vsaki hiši je pes in na vsaki strehi je po nekaj dimnikov. Pozimi v kraju ni veliko sonca, zato pa je pogled iz vasi na venec zasneženih hribov kakih dobrih pet kilometrov zračne črte stran precej bolj sončen. Kakor da bi prebivalci vasi gledali iz večne sence v svetlečo motnjavo. Gozd na severu je smrekasto temen in gost.

S poljskim fiatom se mati pripelje okrog devetih v hrib. Pusti avto kot po navadi pod kandelabrom. Vstopi v hišo in se kmalu vrne v škornjih in preoblečena. Dokler je ne zmoti poštar, pleve grede na vrtu. Prime se za križ, bržkone pri sebi kaj zavzdihne o vremenu ali letih ter odide nazaj v hišo. Odprejo se okna in vrata, slišati je radio. Vas je imela svojo radijsko postajo. Na podstrešju gasilskega doma jo je vodil in skrbel za vse, povezano z njo, njen sin. Že precej čez trideset, pa še vedno samski. Tudi to ima bržčas v mislih, ko jo zvije v križu prej na vrtu. Ni ji všeč njegov posel, kramljanje, kakor mu je pravil, že od vsega začetka ne. Preveč lenuharski, si je mislila, nič konkretnega. Pa še ljudem se daješ v zobe. Njena slaba vest, da ga je dolga leta precej zanemarjala zaradi svojega drugega moža, in materinska dolžnost sta ji pa govorili, da mora še naprej skrbeti za svojega Petra. Zato mu hodi pospravljat hišo in podelat na vrtu ter prat, včasih mu tudi kaj skuha. V njegovo življenje se ne vtika preveč, le kdaj pa kdaj

mu reče, naj si že najde kakšno žensko. In mu očita, da imajo njegovi vrstniki otroke, ki že hodijo v šolo. Peter pa se noče prerehati o tem.

Imel je svoj radio in imel je svojo Lili.

Zanjo je vedel samo on.

Dokler se ni polegel ves prah okrog njenega izginotja, jo je skrival v gozdu. V krošnji košate smreke, ki se je videla s praga hiše. Tako jo je imel na očeh. Medtem so jo iskali po časopisih, radiu, televiziji, tudi na njegovi postaji so pozvedovali po njej. Celó neki moški ezoteričnih sposobnosti jo je iskal z bajalico, a najti je niso mogli. Kot da bi se bila v zemljo udrla. Nihče ni vedel, kje je.

Samo on.

Delal je tri noči. Izklopil je telefon in sodelavcem povedal, da ga pet dni ne bo. Spal je podnevi in na večer odhajal v gozd. V trenirki in supergah. Nihče ga pravzaprav ni opazil. Samo soseda, tista čudna, ki je nabirala dračje za svoj gašperček. Ko se je vrnil, je skrbno zaklenil in spustil rolete. Pod posteljo je v tleh napravil slab meter široko in za dolžino postelje dolgo odprtino. Delal je tudi za državni praznik, ko je bila v vasi veselica. Četrto noč je počival. Moral je biti spočit za naslednjo noč, ko jo je sklenil preseliti v novo skrivališče. Preden je odšel, je spil dva sadjevca. Noč je bila svetla in brez baterije, lahko bi jo kdo opazil!, jo je snel z vej in si jo oprtal na rame. Bila je lahka in zelo voljna. Z lahkoto jo je odnesel v hišo in jo spustil v luknjo. Pokril jo je z deskami, čez položil novo preprogo, čeznjo pa potegnili posteljo. S čevlji se je ulegel nanjo in si prižgal cigareto. Zaprl je oči.

Zdaj je bila samo njegova.

Z Lili se mu je prvič v življenju zgodilo, da je hotel žensko v svojo last, jo imeti samo zase. Samec samico. Tako se je tudi začelo med njima. V trgovini z oblačili. Peljala ga je zadaj v skladišče, da bi mu pokazala, kar zaradi prostorske stiske ne more biti razstavljeno na policah. Svojo garderobo je hotel izbirati sam. Bila je v daljšem temnomodrem krilu, ki ji je segalo do zgornje tretjine meč, zgoraj pa je imela pulover za dva odtenka svetlejše barve, z manjšim V-izrezom, še ravno tolikšnim, da se je iz njega svetila bela bluza z odpetima gumboma. Imela je velik modrc. Zelo tesno ji je sledil. Čisto blizu, da je še ujel njen dotik in drobcen piš njenega krila. Gledala ga je kot naivna šolarka, polna pričakovanja. Z velikimi, globokimi

očmi, v katerih ni bilo nič. Ko mu je kazala srajce z vrhnjih polic in je dvignila roke, se mu je skoraj zvrtelo od njenega pobočja. Odpel si je srajco in jo slekel. Iztegnil je roko in čakal. Gledala ga je z enakim izrazom kot prej. Stopila je bliže in mu podala srajco. Spustil jo je na tla in napravil korak k njej. Zdaj se ga je že dotikala s trebuhom, ko je vdihnila. S hrptom dlani jo je pobožal po licu. Privila se je k njemu. Ko sta se vrnila v prodajalno, ni kupil nič.

Vrnil se je čez tri tedne. Ponovilo se je kot prejšnjič. Ponovilo se je še dvakrat. Potem ji je prostodušno zares rekel, da jo hoče samo zase. Za vedno. Ali se hoče poročiti z njim.

Sooči ga z dejstvom, da je že poročena in da njen mož že nekaj sluti, zato bo bolje, da se ne srečujeta več. Danes je zadnjič, doda.

Potem ko je ves popoldan meditiral, jo je zvečer počakal, ko je zaklepala prodajalno. Privolila je, da jo odpelje domov v predmestje. Na nekem osvetljenem parkirišču je ustavil. Ne da bi ugasil motor, je potegnil ročno zavoro. Sklonil se je k njej, jo prijel za vrat in ji zašepetal v uho: Zdaj boš samo moja. Z enim močnim stiskom ji je zdrobil goltanec. In potem ni dolgo trajalo, da se je čisto umirila.

Doma jo je v garaži zavil v polivinil, ki ga je mati spomladi uporabljala za pokrivanje gred na vrtu, in jo povil z vrvjo. Čez rame je napravil oprtnik in jo odnesel v gozd ter spravil na že znano smreko. Nato je čakal, da se poleže prah okrog njenega izginotja.

Mati ga redno seznanja z novicami iz črne kronike. To je njeno priljubljeno branje. Če bi trdili, da ji dogodki iz časopisne rubrike burijo domišljijo in pomirjajo njen fatalizem in strah, bi najbrž zadeli. Ravno prav je radovedna in prav toliko bogaboječa. Tega pred sinom ne skriva, le včasih jo postane zaradi njene radovednosti malo sram. Materinska dolžnost jo namreč zapeljuje, da je redno na tekočem, kaj se dogaja z njenim sinom. Zve iz pošte, iz sporočil na tajnici, iz kondomov po žepih, iz listkov v košu za smeti. Sam ji nikoli nič ne pove, ona pa tudi noče drezati vanj.

Povedala mu je, da je v mestu izginila prodajalka, kakor da bi se bila v zemljo udrla, in da kriminalisti nimajo nobenih sledi. Na lokalni televiziji da jo je mož pred kamero objokan prosil, naj se vrne domov.

Ura je že malo čez poldan, ko odloži časopis in odrine prazno kavno skodelico. Sestavi sesalec in stopi v spalnico. Najprej preobleče posteljnino

in obriše prah z omare. Potem začne sesati. Temeljita je. Skoraj skregala se je s Petrom, zakaj da je položil novo preprogo pod posteljo. Ta ja sodi na sredo sobe, ne pa pod posteljo. S težavo jo odrine toliko, da bi ga lahko izvlekla. Nekako ji jo uspe potegniti na sredo sobe, tako kot si je predstavljala. Njeno zmagoslavje je popolno. Po njenem sodi tja kot ulit. Porine posteljo nazaj in zadovoljna sede nanjo. Zre skozi okno in v mislih vidi Petrovo začudeno odobravanje, ko bo videl, kako lepo sodi preproga na sredo sobe. Nekaj časa še posesti, nato pa odide pomit kopalnico. Radio ima naravnano na Petrovo postajo. Nestrpno ga pričakuje. Na vrtu nabere svežo zelenjavo, da jo bo pripravila za večerjo. Peter jo obožuje. Vmes še enkrat stopi v spalnico in se prepriča, da ima prav. Malo pred šesto ji telefonira, da bo kmalu doma.

V kuhinji meša solato in vznemirjeno vsake toliko časa pogleda na uro. Blizu pol sedmih je že in iz radia je slišati mama, zlata mama, vstani in se nasmej, ko vstopi. Nič mu ne reče. Iz kopalnice odide naravnost v spalnico, da se preobleče. Potem zasliši glasno kletvico. Steče v sobo. Stoji pri oknu in besno gleda vanjo. Če bi natančno pogledali, bi v njegovih očeh zapazili tudi kanček strahu. A tega ne pokaže. Kriči nanjo, kako je bilo to zadnjič, da se je dotaknila kakšne stvari v njegovi spalnici. Skuša mu pojasniti, da mu je samo hotela pokazati, kako dobra je videti preproga na sredi sobe, da pod posteljo res ne sodi. Ne pusti ji govoriti. Zaloputne z vrati in jo prosi, naj čim prej izgine. Poklapano se vrne v kuhinjo in dokonča večerjo. Ko odhaja, v veži glasno zakliče v pozdrav in prisluhne. Nobenega odziva. Skomigne z rameni in odide k avtu. Mudi se ji že. Doma hoče v miru pogledati tevednevnik.

Prepriča se, da se je zares odpeljala, potem zaklene vhodna vrata. Odrine posteljo in dvigne deske, ki so pokrivalo luknjo. Še je tam, hvala bogu, si oddahne. Z nikomer je noče deliti, Lili je samo njegova. Položi deske nazaj in čez porine posteljo. Popravi preprogo na sredi sobe. Naj bo po njenem, si reče, saj ni ničesar opazila. Nato odide v kuhinjo in poje večerjo. Še pozno v noč bere in kadi na postelji. Že v polsnu si ga potem vrže na roke in zaspi.

Spremljam Lili skozi mesto, skozi park in ob reki. Ona me drži pod roko, jaz ob sebi peljem njeno kolo. Kako nama je lepo. Natančno vsakih pet minut iz ene ali druge smeri pripelje policijski avto. Štirje policaji brez

kap in v pretesnih hlačah, da imajo ritnice napete, v vmesnih intervalih špancirajo gor in dol. Nedeljski popoldan je. Družine se sprehajajo z otroki, ki so napravljeni za v nedeljo. Prikupno. Ženske, v kratkih krilih ali hlačah, krepkih prsi, držijo moške pod roko. Zelo erotično. Kje je sever, kje jug? Levo ali desno? Zavijeva proti vzhodu. Mimo prideta dva vojaška policaja v šapkah, z daleč vidnim rdečim trakom okrog rokava. Privezana sta drug na drugega in imata za dve številki premajhni uniformi. Srečava skupino nekaj grdih žensk, ki kažejo svoje noge. Hladno je, deklice pa nosijo lahna poletna oblačila in med hojo ližejo sladoled. Na vogalu hotela se vsi obrnejo v nasprotno smer. Tudi midva. Od kod za vruga prihaja zvok kapljic vode iz slabo zatesnjene pipe! Melanholično je že skoraj do nevzdržnosti. Drživa se za roke in lebdiva. Deček pelje deklico v oblekici zadaj na prtljažniku kolesa. Moški z desko pod pazduho. Ponudi nama jo, a odkimava. Ne razume in gleda za nama. Policijski avto zdaj vključi sireno. Moja žena bo smrt grenka, piše na zidu neke hiše. Dobro vem, da naju gledajo. Izza oken in tako čisto očitno. Naravnost. Z radovednostjo, ki pije kri. Nelagodje. Mučno nelagodje. Moja žena bo ...

Prebudi ga zvonjenje ure poleg postelje.

Sedem zjutraj je. Vstane in se skuša spomniti konca napisa. Bolj se trudi, bolj mu uhaja. Potem se ne trudi več. Pozajtrkuje in se hitro odpelje. Na radio.

Že nekaj časa jo daje nespečnost, zato ima vse noči časa na pretek, da tehta svoja dejanja in ravnanja ter razmišlja o Petru. Njegov izpad danes jo je prizadel kot že dolgo ne. Prav, bila je užaljena, katera mati pa ne bi bila. Sklenila je, da res ne bo več vstopila v njegovo spalnico. Jo bo že sam prosil, ko bo treba zamenjati posteljnino in oprati umazane cunje. Jutri že ne gre k njemu. Naj se malo umiri vse skupaj, verjetno bi ga moja navzočnost vznemirjala. In kadar je jezen, je prav neznosen. Ko začuti, da prihaja spanec, že v polsnu zmoli na hitro en očenaš in pomirjena zaspi.

Dan je lep. Sončen in topel četrtek je. Spremeni sklep od sinoči in se kljub vsemu odloči, da gre k Petru. Na srečo ima svoj ključ, tako da lahko neopazno prihaja in odhaja. No, neopazno za Petra, kajti v vasi nič ne ostane skrito. Včasih se ji zdi, da soseda prav čaka, kdaj se bo pripeljala gor v hrib, in prav takrat prinese smeti ven v kontejner. In jo radovedno gleda. Konec koncev jo pa zanima, ali je Peter pustil preprogo sredi sobe,

kamor jo je premaknila, ali ne.

Pustil ga je, se zadovoljno nasmehne, ko vstopi v spalnico. In v naslednjem hipu pomisli, da ga mora verjetno ona pospraviti nazaj tja, kjer je bil. Da to verjetno pričakuje od nje. Ročno se loti dela in zrine posteljo od stene k omari. Ko vleče preprogo na prostor, kjer je prej stala postelja, deske pod njo zaškripljejo. Ustavi se in se prestopi. Zaškriplje. Malo poskoči, in zaškriplje še bolj. Pozorno pogleda pod noge in opazi, da so reže med deskami širše, da se med njimi sveti belina, ki je drugje ni. Skloni se, da bi videla, kaj je. Belina med režami jo začne vznemirjati. Mimo postelje in omare se privleče v kuhinjo in iz predala vzame izvijač. Z njim skuša dvigniti desko z največjo režo. Ne gre. Poskusi na drugem koncu, ob steni. In uspe. Zavoha skrivnost in načne še drugo in tretjo. Luknja je vedno večja. Porine roko vanjo in zatipa polivinil, ki ga je pogrešila v garaži. Peter ji ni vedel povedati, kam je izginil. Dvigne še tri deske in luknja je odprta. V njej leži nekaj zavito v njen polivinil. Prevezano je s staro vrvjo. Skuša jo razvozlati, pa ne more. Še enkrat se zrine v kuhinjo po nož. Preseka vozal in hiti odvijati. Vanjo butne čuden smrad po mrhovini. Slabi jo v želodcu, tako da mora odpreti okno. Globoko vzdihne in nadaljuje. Pomaga si z nožem. Čuti, da je zadela v nekaj mehkega. Zgrozi se. Obide jo neka slutnja, ki pa jo odrine daleč proč. Ko razgrne zavoj, ji je od tistega, kar zagleda, slabo. Ženski obraz, poln modrih in rdečkastih madežev, mrtve odprte oči, ki strmijo vanjo. Slabo ji je. Sesede se in bulji v obraz trupla, ki ga je odkrila. Adrenalin ji poskoči. Prisluškuje šumom, trdneje stisne nož in hlasta za zrakom. Obraz zakrije nazaj s polivinilom. Trudi se z vozlanjem vozla, pa ji ne gre najbolje od rok. Pusti vse skupaj in samo sedi. Kdo ve kako dolgo. Zdrami jo zvonec. Soseda je prišla vprašat, ali ji da nekaj flanc radiča, ki pri njej tako zdravo raste. Kaj pa tako smrdi, vpraša.

Ko je odšla, se usede k telefonu in pokliče Petra. Reče mu, da vse ve in da ga čaka doma. Potem odloži. Luknjo v spalnici pusti odprto. V kopalnici si dolgo umiva roke z milom, občutka smradu pa ne more pregnati. Odide v kuhinjo, da bi pomila posodo, pa ne zmore. Samo sedi in boljši v steno. Ne ve, kaj bo. In kaj bojo rekli sosedi. Saj se ne bom več mogla pokazati pred njimi. In kaj bo s Petrom. O, bog, zavzdihne.

Kaj je, mati, jo vpraša, ko vstopi v kuhinjo.

Poglej v spalnico.

Nasmeh, s katerim je prišel domov, mu izgine z obraza.

Zakaj, ga vpraša. Ne vem, odgovori. Kako ne veš, reče. Ne vem, ponovi. Hotel sem jo samo zase. In zato si jo moral fentat. Ja. Ne vem.

In kaj bo zdaj? Ne vem. A ti sploh kaj veš? Ne. Ti si za v norišnico, zakriči. Ne vem.

Hodi gor in dol po kuhinji in ga gleda. Je njen Peter in ni njen Peter. V uri, kar je odkrila truplo, ji je postal tujec, nevaren, ogaben tujec. Pa vendar, če ne bi med njima ležalo truplo, bi bil še vedno isti. Njen Peter.

Ne morem ti povedati, zakaj sem jo, ker ne bi razumela.

Kako ji je bilo ime? Lili. O, bog. A tista, ki jo iščejo?

Tista, ja. Se boš prijavil? Ne vem. Kako ne veš, jebenti.

Mati! Če se ne boš, te bom jaz, da veš.

Gledata se naravnost iz oči v oči. Odločna, da ne popustita.

Bolan si, da veš. Prijavi se. Malo te bojo vlačili naokrog, čez nekaj let pa bo vse pozabljeno in boš prost.

Gleda ga. Peter pobesi oči.

Ne gre za to, mati. Ne razumeš. Nihče me ne bo prijavil, nihče ne ve razen naju.

Jaz ne morem biti tiho, razumeš. Ne bi mogla spati. Še v spanju bi me preganjal njen obraz. A hočeš, da grem v arest.

Ja. Da plačaš, kar si storil. Jaz ne bom nikomur nič plačeval.

Potem nisi več moj sin, Peter, iztisne skozi vozal v grlu.

Kdaj se ji je nazadnje tako vozalo, pomisli. Niz neurejenih slik z bliskovito naglico odmeva v njeni glavi, v njenem spominu. A to že ni več spomin, to je zdaj. Pred njo je njen sin, podobe v glavi so samo njen spominski album. Ona in Peter. Skupaj sta na vrhu travnatega hriba, pod njima pokošeno seno. Zavoha ga. Z levico ga objema čez ramena. Piha močan veter. Ko si skuša izostriti podobo, Peter vedno bolj izginja. In ko zapre oči, saj ni res, si reče, ostane sama. Zadržuje solze. Prvič v življenju jih zadržuje pred svojim sinom. Hoče ostati trdna, hoče se odločiti za svoj prav. Peter med njo in taščo. Še čisto majhen. Neznosno trmast. Trga se ji iz roke in vleče k babici. Njen škodoželjni nasmeh. Kot da ji bo spolzelo na namerno odvrženem bananinem olupku. In gledajo jo. Vsi jo gledajo. Škodoželjno, privošljivo. Solze silijo gor v usta. Požre velik cmok.

Peter ga sliši. Kot da bi vrgel droben kamen v straniščno školjko. Začuti tudi, da je na robu joka. Rad bi jo potolažil. Stopi proti njej in jo objame.

Kako ne razumeš. Samo tebe še imam, ji hlipaje šepeta v objemu. Ne upira se mu, ko jo stisne za grlo. Hresk zdrobljenega goltanca. Ko se čisto umiri, jo odvede v spalnico. Spusti jo v luknjo k Lili.

Malo se bosta morali stisniti, reče, ko sede na posteljo. Tako nekaj časa sedi in kadi cigareto. Še kar sedi in kadi. Ko pokadi zadnjo cigareto iz škatlice, odide v kopalnico. Ko je kad do tri četrt polna vode, vanjo vlije tekoče milo in počofota z roko, da se speni. Sleče se. Iz omare vzame fen. Malo postoji pred kadjo. Zagleda se skozi okno v gore, ki se bleščijo v daljavi. Nato stopi pred ogledalo in se zagleda v svoj odsev. Gleda se v oči. Čisto mirno. S poličke vzame šminko, ki jo je našel v Lilini torbici. Odpre jo in piše čez svoj odsev na steklo ogledala. Kajti v tistem se je spomnil. Moja ženka bo smrt grenka. Prebere še enkrat, kar je napisal, na glas, pospravi šminko nazaj na poličko in vzame fen v roke. Z njim stopi v banjo. Sede. Igra se s fenom, toplo – mrzlo, mrzlo – toplo. In ga spusti v vodo.

Voda je bila že mrzla, ko so ga odkrili. Prav tako tudi Peter. Napisa na ogledalu pa niso znali razvozlati. Kako bi ga tudi.